

Poznaj Święta Wielkanocne w Polsce

Познайомся зі Великоднем у Польщі

#dużonasłoczy #унасбагатоспільного

Wielkanoc

Великдень [Wętykdeń]

Wesołych Świąt (Wielkanocnych)!

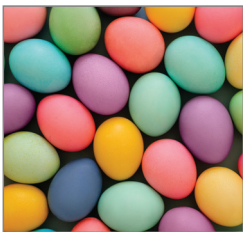
Щасливого Великодня!
[Szczastywoho Wętykodnia!]

Chrystus zmartwychwstał! – Prawdziwie / zaiste zmartwychwstał!

Христос воскрес! [Chrystos woskres!] –
Воістину воскрес! [Woistynu woskres!]

1 Połącz wyrazy związane z polskimi świętami Wielkanocnymi z ukraińskimi tłumaczeniami.
З'єднай вирази пов'язані зі польським Великоднем із тлумаченнями на українську мову.

a. pisanki

b. zając

c. baranek

d. koszyk

e. palma
wielkanocna

1. кошик [koszyk] _____
2. баранець [baranec] _____
3. писанки [pysanky] _____
4. великодня пальма [wętykodnia palma] _____
5. заєць [zając] _____

2 Przyjrzyj się kalendarzowi. W jakiej kolejności świętuje się poszczególne dni Wielkiego Tygodnia?
Подивись на календар. У якому порядку святкуються окремі дні Великого Тижня?

Kwiecień							2023
Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd	
27	28	29	30	31	1	2	
3	4	5	6	7	8	9	
10	11	12	13	14	15	16	
17	18	19	20	21	22	23	
24	25	26	27	28	29	30	

Niedziela Palmowa

Вербна неділя

[Werbna nedilia] _____

Wielki Czwartek

Чистий четвер

[Czystyj czetwer] _____

Wielki Piątek

Хороша п'ятниця

[Chorosza p'jatnycja] _____

Wielka Sobota

Велика субота

[Wętyka subota] _____

Niedziela Wielkanocna

Великодня неділя

[Wętykodnia nedilia] _____

Poniedziałek Wielkanocny

Великодній понеділок

[Wętykodnij ponediłok] _____

Czy wiecie, że...

w Polsce również są prawosławni? Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny (PAKP) liczy 503 996 wiernych (stan na 2021 r.). Do PAKP należy także jedna diecezja prawosławna w Brazylii, a dokładniej w Rio de Janeiro. Istnieje również tzw. Kościół Greckokatolicki (Unicki), który powstał w 1596 roku. Wierni uznają zwierzchnictwo papieża, zachowując część elementów prawosławnych, czyli wschodnią liturgię, język cerkiewnosłowiański, kalendarz juliański oraz możliwość zawierania związków małżeńskich przez duchownych. Kościół Greckokatolicki liczy 55 000 wiernych (stan na 2021 r.) i jest częścią Kościoła Katolickiego Obrządku Bizantyjsko-Ukraińskiego, który zrzesza głównie wiernych pochodzenia ukraińskiego.

Чи знаєш ти, що...

в Польщі також є православні? Польська автокефальна православна церква налічує 503 996 віруючих (станом на 2021 рік). Православна церква Польщі має також одну православну єпархію в Бразилії, а саме в Ріо-де-Жанейро. Існує також т. зв. Греко-католицька (уніатська) церква, яка була заснована у 1596 році. Віряни визнають главенство папи римського, зберігаючи деякі елементи православ'я, тобто східну літургію, церковнослов'янську мову, юліанський календар та можливість укладання шлюбів священнослужителям. Греко-католицька церква налічує 55 000 віруючих (станом на 2021 рік) та є частиною Української греко-католицької церкви, яка об'єднує в основному віруючих українського походження.

3a

Przejrzyj się zdjęciom i przeczytaj nazwy przedstawionych na nich potraw wielkanocnych. Następnie połącz je z tłumaczeniami w języku ukraińskim. Które potrawy występują w Polsce, które w Ukrainie, a które w obu krajach? Podkreśl te, które występują w obu krajach.

Подивись на картинки та прочитай назви зображених на них великодніх страв. З'єднай страви зі тлумаченнями на українську мову: котрі страви є присутні в Польщі, котрі в Україні, а котрі в обох країнах? Підкресли ті, які присутні в обох країнах.

jajka faszerowane

babka

barszcz biały / żurek

biała kielbasa

mazurek

chrzan

szynka / schab

sałatka jarzynowa

ćwikła

1. білий борщ / джур [biłyj borszcz / džur]
2. біла ковбаса [biła kowbasa]
3. салат Олів'є [sałat Oliwje]
4. мазурок [mazurok]
5. хрін [chrin]
6. цвіклі [cwikli]
7. фаршировані яйця [farszyrowani jajcja]
8. великодня бабка (паска) [welykodnia babka (paska)]
9. шинка / свинина [szynka / swynyna]

3b

Jakie typowe potrawy występują jeszcze w Ukrainie? Szukajcie razem w internecie. Czy uda wam się znaleźć ich odpowiedniki po polsku?

Які типові страви ще існують в Україні? Шукайте разом в інтернеті. Чи вдасться вам знайти їх відповідники польською мовою?

1. _____
2. _____
3. _____

4a

Прочитай інформації про традиціях великаночних в Polsce. Кtóре жуз знаш, а ктóryх jeszcze nie?

Прочитай інформації про великодні традиції в Польщі. Які традиції ти вже знаєш, а які ще ні?

Malowanie jajek

Popularnym zwyczajem wielkanocnym jest malowanie jajek. Jajka uznawane są za symbol rodzącego się życia, co odnosi się do zmartwychwstania Jezusa Chrystusa.

Kiedyś uważano, że naturalnie barwione jajka mają magiczną moc i mogą leczyć choroby!

Фарбування яєць

Популярним великоднім звичаєм є фарбування яєць.

Яйця вважаються символом народження життя, що пов'язано зі воскресінням Ісуса Христа.

Колись вважалося, що натурально пофарбовані яйця мають магичну силу й можуть лікувати хвороби!

Święconka

Rano w Wielką Sobotę ludzie idą do kościoła święcić pokarmy, które następnie je się na śniadanie w Wielką Niedzielę.

Obecnie przynosi się raczej symboliczne produkty, w tym jajka (symbol nowego życia), wędliny (symbol płodności), chrzan (symbol dostatku) czy sól (symbol oczyszczenia od zła).

Святохреща

Уранці в Велику Суботу люди йдуть до церкви, щоб освятити їжу, яку першим їдять на сніданок у Велику неділю. Зазвичай приносять символічні продукти, такі як яйця (символ нового життя), м'ясо (символ плодючості), хрін (символ достатку) та сіль (символ очищення від зла).

Wigilia Paschalna

Wielki Tydzień kończy Triduum Paschalne. Rozpoczyna się ono wieczorem w Wielki Czwartek, obejmuje Wielki Piątek i Wielką Sobotę, a kończy o świcie w Wielką Niedzielę, czyli w pierwszy dzień Świąt. W nocy z soboty na niedzielę odbywa się liturgia wigilii paschalnej, zakończona rezurekcją. To najważniejsza msza święta w roku w Kościele katolickim.

Пасхальна вечеря

Великий Тиждень завершує Пасхальне Тридення. Воно починається ввечері Великого Четвера, охоплює Велику П'ятницю й Велику Суботу, і закінчується на світанку в Велику Неділю, тобто в перший день свят.

У ніч із суботи на неділю відбувається літургія

Пасхальної Вечірні, яка завершується воскресінням.

Це найважливіша святкова меса в католицькій церкві.

Szukanie zajączka

Na zachodzie Polski powszechny jest zwyczaj „szukania zajączka”, czyli drobnych upominków lub słodyczy. Zajączek jest odpowiednikiem Świętego Mikołaja, ale przynosi skromniejsze prezenty. Wkłada je do koszyczka albo chowa w domu lub w ogrodzie, aby dzieci mogły wyruszyć na poszukiwania. Najprawdopodobniej zwyczaj ten przywędrował do Polski z Niemiec.

Пошук зайчика

На заході Польщі поширений звичай «пошук зайчика», тобто дрібних подарунків або солодощів. Зайчик є аналогом Святого Миколая, але приносить скромніші подарунки. Він кладе їх у кошик або ховає в домі або в саду, щоб діти могли вирушити на пошуки. Найімовірніше, що цей звичай прийшов до Польщі з Німеччини.

Lany poniedziałek (Śmigus-dyngus)

Wielki Poniedziałek wyczekiwany jest zwłaszcza przez najmłodszych. Potocznie mówi się o nim „lany poniedziałek” albo śmigus-dyngus. Zwyczaj oblewania ludzi wodą pochodzi jeszcze z czasów pogańskich.

Поливаний понеділок (Смігус-дингус)

На Чистий понеділок особливо чекають наймолодші. Його зазвичай називають «поливаним понеділком» або смігус-дингус. Звичай обливати людей водою походить ще з язичницьких часів.

4b

Opowiedz w klasie o swoich obyczajach.

Розкажи в класі про свої звички.

Poznaj Święta Wielkanocne w Polsce

Scenariusz zajęć dla grup i klas, w których są dzieci ukraińskie

Temat: Wielkanoc w Polsce

Cele: wprowadzenie słownictwa związanego z Wielkanocą, poznanie zwyczajów wielkanocnych w Polsce i w Ukrainie, wyszukanie wspólnych elementów, nauka składania życzeń w języku polskim i w języku ukraińskim, integracja grupy

Czas: 45 minut

Forma pracy: praca w parach, praca w grupach, praca na forum grupy / klasy

Materiały: karta pracy ucznia, zasoby internetowe

FAZA WSTĘPNA

Rozgrzewka (ok. 5 minut)

Dzieci siadają w kręgu. Zapytaj je, jakie święta obchodzi się na wiosnę. Steruj odpowiedziami, tak aby padła nazwa Wielkanoc. Rozdaj wszystkim karty pracy. Wskaż polski i ukraiński zapis na niebieskim pasku na pierwszej stronie (Wielkanoc – Великдень).

Powiedz, że z okazji świąt składamy sobie tradycyjne życzenia „Wesołych Świąt!” i zapytaj, jak brzmią one po ukraińsku. Przedstaw również zwroty typowe dla osób wyznania prawosławnego (Chrystus zmartwychwstał! – Prawdziwie / zaiste zmartwychwstał!). Poproś, aby dzieci ukraińskie nauczyły ciebie oraz polskich rówieśników tego zwrotu po ukraińsku. Następnie polskie dzieci uczą ukraińskich rówieśników polskiej wersji życzeń.

Zadanie 1. (ok. 5 minut)

Wskaż dzieciom zdjęcia i odczytaj podpisy w języku polskim. Zapytaj o rolę podanych pojęć podczas Świąt Wielkanocnych (np. Dlaczego przedstawiono tu pisanki? Co robi zajacek? Czy u ciebie w domu są palmy wielkanocne? Co robi się z koszykiem?).

Następnie poproś, aby dzieci pracowały w małych grupach. W każdej grupie powinno się znaleźć dziecko polskie i dziecko ukraińskie. Dzieci wspólnie łączą podpisane fotografie z ukraińskimi wyrazami.

Jeśli dzieci jeszcze nie czytają, zrealizuj zadanie na forum grupy. Poproś dzieci ukraińskie, żeby nazywały w swoim ojczystym języku postaci i obiekty przedstawione na zdjęciach. Wspólnie łączcie fotografie z polskimi wyrazami.

KLUCZ: pisanki – писанки, zajac – заць, baranek – баранець, koszyk – кошик, palma wielkanocna – великодня пальма.

FAZA REALIZACYJNA

Zadanie 2. (ok. 5 minut)

Wskaż dzieciom kalendarz na karcie pracy. Zwróć im uwagę na zaznaczone w nim dni. Kalendarz wskazuje daty na rok 2023. Zapytaj, kiedy dzieci obchodzą Święta Wielkanocne, poproś, aby zakreśliły daty w kalendarzu. Zapytaj, czy te daty są stałe czy, się zmieniają. Wspólnie uporządkujcie podane nazwy poszczególnych dni Wielkiego Tygodnia w odpowiedniej kolejności. Ewentualnie przedstaw także informację, że w Polsce mieszkają ludzie wyznania prawosławnego, w tym też tzw. unicy.

KLUCZ: Niedziela Palmowa, Wielki Czwartek, Wielki Piątek, Wielka Sobota, Wielka Niedziela, Poniedziałek Wielkanocny.

Zadanie 3a. (ok. 5 minut)

Uczniowie odczytują nazwy tradycyjnych wielkanocnych potraw i przyglądają się zdjęciom. Poproś, aby dzieci przyporządkowały nazwy potraw do zdjęć według polecenia. Następnie dzieci w grupach porównują swoje rozwiązania. Odnajdują te potrawy, które Polacy uznali za swoje tradycyjne dania, a Ukraińcy za swoje. Będą to prawdopodobnie wszystkie przedstawione dania oprócz białego barszczu oraz mazurka. Poleć, aby wspólne potrawy uczniowie podkreślili.

KLUCZ: 1. білий борщ / джур – barszcz biały / żurek, 2. біла ковбаса, 3. салат Олів'є – sałatka jarzynowa, 4. мазурок – mazurek, 5. хрін – chrzan, 6. цвіклі – ćwikła, 7. фаршировані яйця – faszerowane jaka, 8. великодня бабка (паска) – babka, 9. шинка / свинина – szynka / schab.

Zadanie 3b. (ok. 5 minut)

W grupach lub parach dzieci wspólnie szukają innych typowych ukraińskich potraw wielkanocnych. Ważne, aby pary i grupy były mieszane, żeby dzieci ukraińskie mogły się wykazać swoją wiedzą. Zadaniem dzieci będzie znalezienie fotografii dwóch potraw w internecie oraz podanie ich polskich nazw. Przykładami mogą być: barszcz czerwony, chołodec lub syrna paska.

Zadanie 4a. (ok. 8 minut)

Podziel teksty między pięć grup / par. Każda z nich zapoznaje się z tekstem na temat jednej z polskich tradycji. Następnie na forum przedstawiciele grup opowiadają o zwyczajach przedstawionych w ich tekstach.

Jeśli dzieci jeszcze nie czytają, opowiedz im o przedstawionych w zadaniu tradycjach. Zapytaj, które z nich znają, a które są dla nich nowe.

Zadanie 4b. (ok. 5 minut)

Poproś, aby dzieci opowiedziały, jak w ich rodzinach obchodzi się Wielkanoc. Zapytaj się przede wszystkim dzieci ukraińskich, czy odczuwają duże różnice w świętowaniu między Polską a Ukrainą.

FAZA KOŃCOWA

Zakończenie zajęć (ok. 8 minut)

Możesz pokazać filmik święceni jajek w internecie w kościele katolickim oraz prawosławnym, aby dzieciom zwiualizować, że wszyscy podobnie świętujemy Wielkanoc. Na koniec stańcie wszyscy w kręgu. Złóż życzenia „Wesołych Świąt!” dziecku, które stoi po lewej stronie. Poproś, aby następnie ono złożyło życzenia kolejnej koleżance / kolejnemu koledze itd. Składajcie sobie życzenia, póki nie wrócą one do ciebie.

